

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів

Випуск III

Рівне – 2008

УДК.930.1
ББК 63
I - 90

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент

Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Борodinська Л.І. (розділи 1,3)

Кревська Г.А. (розділ 2)

Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор

Жиліюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

Желізняк В.,
студент III курсу
історико-соціологічного
факультету РДГУ
Науковий керівник:
ст. в. Гур'янова І.Е.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ

Актуальність теми полягає в тому, що наприкінці XX ст. людство зітнулося з низкою проблем, які мають глобальний характер і загрожують самому існуванню людства в майбутньому. Тому для вирішення цих проблем людство повинно вивчити історію глобалізації, її характерні риси і періодизацію.

Глобалізація розпочалася з Великих географічних відкриттів, а саме з відкриття Х. Колумбом у 1492 році Американської цивілізації. А вже на світанку доби модерну світ політично складався з декількох, переважно самодержавних цивілізацій, кожна з яких мала свою неповторну модель силової політики й військових відносин. А взаємодія між ними здійснювалась на кордонах у зонах „тертя”.

Періодизація відповідно є такою:

- домодерн до 1500 року;
- ранній модерн прибіл. 1500-1850 роки;
- модерн прибіл. 1850-1945 роки;
- сучасність від 1945 року .

В історії людства переважав кривавий досвід глобалізації. Бартоломе де Лас Касас (один із перших європейців, хто привернув увагу до звірств, які чинилися за часів колонізації Нового Світу) у 1552 році писав: „Звичайними засобами для іспанців, котрі називали себе християнами, прибули для винищення під корінь тамтешніх нещасних народів, було несправедливе ведення жорстоких і кривавих воєн”. Будучи далеко не благодійним процесом, глобалізація була пов’язана з надзвичайними проявами організованого насильства.

У військовій експансії європейського міжнародного співтовариства можна розрізнити три чіткі фази:

- епоха „відкриттів” з кінця XV ст. до початку XVII століття;
- період консолідації від XVII ст. до середини XIX століття;
- епоха світових імперій від 1850 року до кінця XX століття.

Впродовж кожної із цих фаз військові інновації, внутрішня політика і суперництво великих країн у сукупності зумовлювали

територіальну експансію європейської цивілізації. Так, уже наприкінці XVII ст. Європа захопила 35% суші. Цей експансіонізм не був наперед визначений, позаяк у середні віки європейська цивілізація перебувала у несталому стані з огляду на баланс світових збройних сил. Але у конкурентній боротьбі за гегемонію в Європі Захід породив бурхливий розвиток військових технологій, і тому європейські держави створили величезні та складні військові машини. Це їм забезпечило значні військово-технічні переваги перед іншими потенційними центрами світової влади. Можна вважати це мілітарною революцією чи ні, але з кінця XVI ст. і до початку XVIII ст. спостерігалася низка значних подій, що надовго змінили співвідношення збройних сил між головними цивілізаціями. Китай і Японія на цей час проводили політику самоізоляції, що і посприяло подальшій заморській експансії європейських імперій, зокрема голландської, іспанської, португальської та британської, що дозволило Заході здобути „першу глобальну гегемонію в історії”.

У сучасному суспільстві глобалізація проявляється у:

1) економічна інтеграція :

- а) створення монополій;
- б) створення економічних союзів держав;
- в) повне злиття національних економік у межах регіональних союзів;
- г) головним недоліком є економічний тоталітаризм, що означає цілковиту владу грошей у сучасному світі.

Центром постіндустріального суспільства став не університет, а банк. Так, створений західним світом трикутник – МВФ, Світовий Банк і Світова торговельна асоціація – дискредитує стандарти міжнародного поділу праці і фактично здійснює програму деіндустріалізації в країнах третього і колишнього другого світу, які перетворюються на джерело сировини і дешевої робочої сили.

2) політична інтеграція:

- а) розширення демократії, що для багатьох цивілізацій нехарактерно;
- б) формування військово-політичних блоків та позаблокових об’єднань;
- в) створення і діяльність міждержавних організацій світового рівня і т. д;

3) культурна інтеграція:

- а) поширення основних елементів політичної і економічної культури Заходу, а саме: парламентаризм, виборність влади, приватна власність, конституція, ринкові відносини та інше;

в) поява глобальних інформаційних систем (Інтернет);
г) наслідування західних духовних цінностей, стандартів праці, способу життя і побуту, наслідком чого має бути формування єдиного культурного „простору”.

4) релігійна інтеграція спостерігається у спробах поєднання світових релігій в єдину світову. Але яку?. І в кінцевому підсумку, згідно з світосистемною теорією, має виникнути світоэкономика, світокультура і світоімперія (мабуть, із пануванням „золотого мільярда” і західної культури).

Цей результат є небезпечним для національних держав, незахідних цивілізацій, і тому є інша тенденція, яку називають „супротивом цивілізацій”, що виражається у міжнародному тероризмі, антиглобалізаційному русі, наступі в різних регіонах релігійного фундаменталізму та ін.

Тому основна проблема глобалізації – це питання „як жити разом?”, а основний її сенс – вміння сприйняти ознаки іншої цивілізації, не втрачаючи своєї власної культури. А глобалізація майбутнього – це глобалізація поваги до кожної людини на планеті і турботи про збереження її життя та покращення її долі. Успішне вирішення цього завдання буде залежати від зусиль усіх жителів Землі, їх культури, освіченості і відповідальності кожного з нас.

Джерела і література:

1. Д.Гелд, Е.МакГрю, Д.Голдблатт, Дж.Перратон. Глобальні трансформації. Політика, культура, економіка. – К.: Фенікс, 2003.
2. Комина В.Г. Вступ до історії сучасної цивілізації: Конспект лекційного курсу. – Запоріжжя: Просвіта, 2004.
3. Панарин А.С. Вызов глобализма. – М., 2000.

ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ

Ісічук Т.С.,
магістрантка
історико-соціологічного
факультету РДГУ
Науковий керівник:
проф. Гайбонюк В.Д.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Культура Київської Русі виступала як частина єдиної середньовічної цивілізації, підпорядкована тим закономірностям, які були властиві останній, незалежно від національних особливостей та специфіки. У першу чергу це стосується суспільної думки, яка у всій Європі розвивалася під безпосереднім впливом християнської ідеології.

Запровадження християнства в Київській державі було передусім результатом її внутрішнього соціально-економічного, політичного і культурного розвитку. Воно відповідало назрілим потребам давньоруського суспільства. Саме тоді відходив у минуле родоплемінний лад у слов'ян, утверджувалися нові, прогресивні для того часу феодальні виробничі відносини й притаманні їм форми політичного і духовного життя.

Судовий монастирський статут, який було введено на Русі у другій половині XI ст., зобов'язував ченців започатковувати у себе бібліотеки, скрипторії, школи, іконописні майстерні, лікарні та інші заклади. Серед монастирів у Київській Русі на першому місці був Києво-Печерський, який став можливо найвизначнішим центром давньоруської культури. З ним пов'язана діяльність визначних публіцистів (Феодосій Печерський, Іаков Мніх), істориків (Нікон Печерський, Ігумен Іван, Нестор Літописець), художників (Алімпій, Григорій), лікарів (Агапіт) та багатьох інших. Також функціонували культурні центри при архієрейських кафедрах. Найбільш відомим з них був Софійський гурток книжників, заснований у Києві при Ярославі Мудрому та очолюваний Іларіоном [5, 9].

Важливим чинником в історії ранньої Русі був розвиток писемності та розповсюдження грамоти. Як відомо, східнослов'янська писемність сформувалася раніше від офіційної християнізації країни та незалежно від неї, але використовувалася переважно у чисто практичних цілях. Принципово важливим етапом була поява книжковості у середині IX ст.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛІМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. ХХ ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У ХІХ ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.....	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТА ЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?.....	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ.....	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США.....	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ.....	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ.....	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ.....	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ.....	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	212
Єфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939).....	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД.....	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА.....	226
ЗМІСТ.....	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ
Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету